

4 DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG - SELVEVALUERING 2019 - FOKUSOMRÅDER

4.1 Samspil og relationer

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvad kendetegner de situationer, hvor vi oplever nærvær mellem os og børnene, og vi er fordybede sammen?
- Hvornår oplever vi, at vi ikke er tilgængelige for børnene og ikke har mulighed for at reagere på deres behov?
- Hvordan kommunikerer vi med børnene, både kropsligt og sprogligt, i forskellige situationer i løbet af dagen?
- Hvordan kan vi understøtte det enkelte barns trygge tilknytning gennem det pædagogiske arbejde med hele børnegruppen?

Generelt er det vores opfattelse, at det altid er personalet, der har ansvaret for udviklingen af samspil og relationer. Her understøttes vi fagligt af Herning Model dagtilbud, der er beskrivende og retningsvisende for vores pædagogiske arbejde hermed.

Det, der særligt kendetegner de situationer, hvor vi oplever nærvær mellem os og børnene, og hvor vi sammen fordyber os er, bl.a. når børn og voksne er engagerede:

- omkring et fælles emne/en fælles aktivitet.
- i en fælles leg.
- omkring hverdagsrutiner. Ex. ved puslebordet, ved måltidet, i garderoben osv.
-

Nærvær og samspil opstår lettest og dermed mest optimalt, når der arbejdes i mindre grupper, hvor alle kan få mulighed for at komme til orde. Det er i princippet gældende for alle tre ovenstående situationer. Samtidig er det af stor betydning, at vi skaber rammer for, at disse aktiviteter kan gennemføres med så få afbrydelser som muligt, idet relationsopbygning og samspil kræver ro og nærvær.

"Turtagning" - altså kommunikation, hvor der er fokus på, at man mindst fem gange skiftes til at have ordet, er ligeledes et pædagogisk arbejdsredskab, vi anvender i forhold til nærvær og samspil.

Ved fravær af kendte voksne, oplever vi, det kan være vanskeligt at være fuldt tilgængelige for børnene samt at reagere på deres behov. Når det er muligt at benytte vikarer, er det derfor meget vigtigt, vi får "klædt dem godt på" til opgaven. Dette er både i forhold til stues dagsrytme og i forhold til de enkelte børns og hele børnegruppens behov. Derfor er det også vigtigt, at stuens beskrivelse af dagsrytmen er tilgængelig og opdateret. Samtidig hermed er det vigtigt, at eventuelle individuelle behov for nogle af stuens børn viderefremmes til vikarer og nye medarbejdere.

Vores måde at kommunikere med børnene både kropsligt og sprogligt tager udgangspunkt i Herning Model dagtilbud og viden fra Nebula. Her er det primært den anerkendende tilgang, der anvendes på lige fod med, vi retter fokus mod det barns lykke med.

Vi understøtter det enkelte barns trygge tilknytning til hele børnegruppen via redskaber og metoder fra Herning Model dagtilbud. Her arbejder vi aktivt med børnefællesskaber, som er beskrevet andet sted i læreplanen samtidig med, vi guider og hjælper børnene med at udvikle tryghed i børnefællesskaberne.

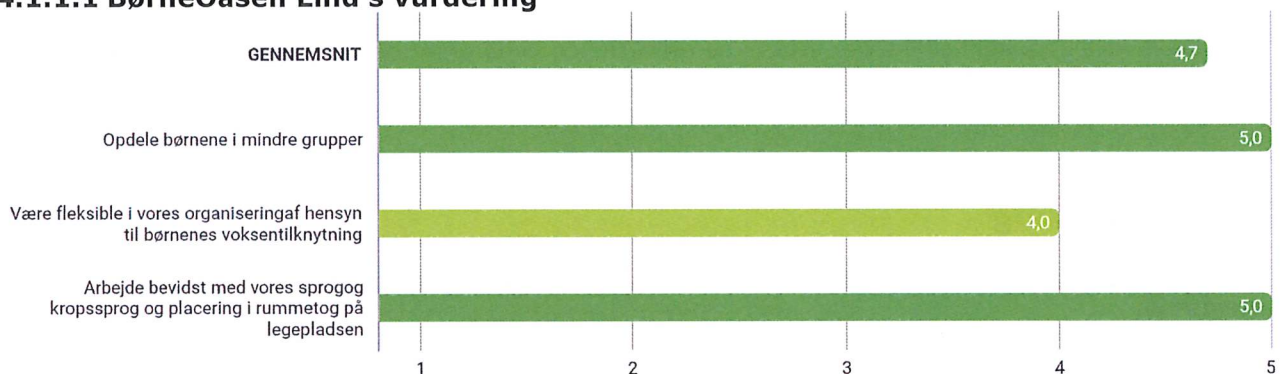
Oplever vi, at et barn er utrygt og ikke en del af børnefællesskabet, støtter vi op via kommunikation og igangsætter aktiviteter, der giver barnet mulighed for at bringe sine styrker og ressourcer i spil til gavn for hele gruppen.

4.1.1 Vurdering

Nedenstående graf viser BørneOasen Lind's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad har vi fokus på disse udvalgte tilgange i vores arbejde med at skabe gode samspil og relationer?

4.1.1.1 BørneOasen Lind's vurdering

4.2 Evaluerende pædagogisk praksis

Refleksionsspørgsmål til inspiration

- Hvordan evaluerer vi det pædagogiske læringsmiljø i sammenhæng med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse?
- Hvad gør vi for at sikre, at vores løbende evaluering er systematisk?
- Hvordan sikrer vi, at vores evalueringer har fokus på sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse frem for på aktiviteterne eller på børnenes læring?
- Hvordan sikrer vi, at vi anvender den viden, vi får fra vores evaluering til at justere vores pædagogiske læringsmiljø?

For at undersøge og evaluere det pædagogiske læringsmiljø har vi i BørneOasen udarbejdet en udvidet SMTTE-model, som bruges af alle stuer til planlægning af to temaer hen over året. Modellen har en indbygget systematik i forhold til den måde, vi har planlagt at arbejde med børns læring, trivsel, udvikling og dannelse hen over året, og der tages altid udgangspunkt i den aktuelle børnegruppens behov. SMTTE-modellen bruges både i planlægningsfasen, undervejs i forløbet og til slut i et forløb.

Vi sikrer, at vores evalueringer har fokus på sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse via de refleksionsspørgsmål, vi har tilføjet SMTTE-modellen.

Ligeledes sikrer vi en evaluerende pædagogisk praksis via benyttelse af evalueringsmodeller, som vi har lært via et forløb med CLAVIS. Forløbet omhandlede teamsamarbejde og pædagogernes evne og mod til at give og modtage feedback på hinandens pædagogiske praksis. Det er nemlig vores opfattelse at evnen og modet til at tude tale om både det, dét der lykkes, og dét der er svært, er med til at skabe et højkvalitetsdagtilbud. Vi oplever allerede nu en mere kvalitativ refleksion og evaluering over praksis, og det er en udvikling, som vi forventer, der fortsat vil være medvirkende til, at vi som dagtilbud bevarer og udvikler den faglige høje standard for hverdagen. Disse evalueringer anvendes også for at sikre den løbende systematik på vores stue- og afdelingsmøder.

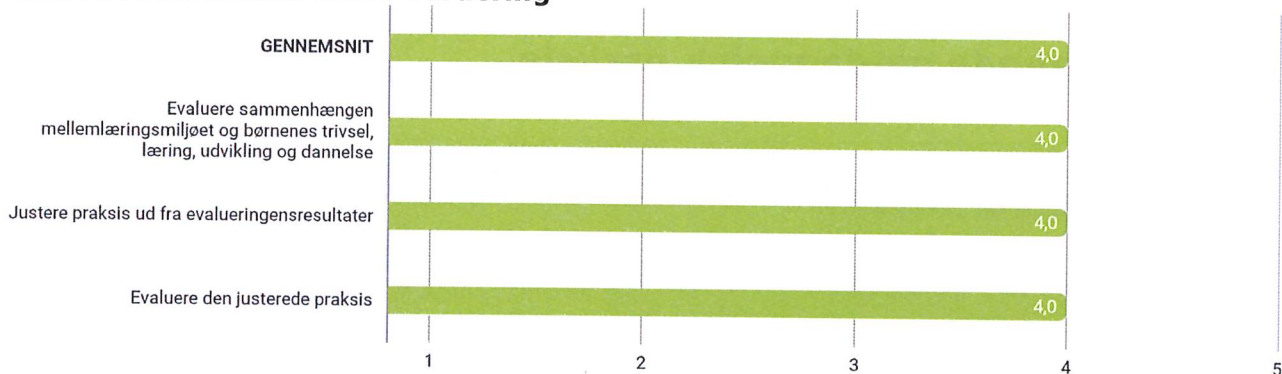
I arbejdet med Nebula, planlægges og evalueres det sproglige miljø i BørneOasen. Disse evalueringer sker på lige fod med de øvrige evalueringsmodeller på stuemøder minimum 2 gange årligt. Vi anvender den viden, vi får fra vores evalueringer ved at, nye SMTTE-modeller, nye Nebula øvebaner og nye "Clavis-evalueringer" altid tager afsæt i de refleksioner, vi har gjort os i forbindelse med tidligere udarbejdede SMTTE-modeller og evalueringer.

4.2.1 Vurdering

Nedenstående graf viser BørneOasen Lind's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad er vi opmærksomme på disse udvalgte dimensioner, når vi evaluerer vores pædagogiske praksis?

4.2.1.1 BørneOasen Lind's vurdering

5 ØVRIGE KRAV TIL LÆREPLANEN

5.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29)

"Det er lederen, der i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan sikrer, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 52)

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn samt evt. hvordan forældrebestyrelsen inddrages i arbejdet med læreplanen?

Den styrkede pædagogiske læreplan for BørneOasen Lind er udarbejdet af ledelsen og efterfølgende gennemgået og tilrettet i samarbejde med institutionens pædagogiske medarbejdere. Dernæst er den sendt til gennemlæsning, tilretning og godkendelse i bestyrelsen.

Efter den styrkede pædagogiske læreplan er færdigudarbejdet og implementeret i hverdagen, er det besluttet, der på forældrebestyrelsesmøder være et fast punkt, der hedder den styrkede pædagogiske læreplan. Der er lavet en plan over, hvornår de forskellige tematikker tages op til drøftelse og evaluering.

Lokalsamfundet inddrages ved læreplanens udarbejdelse kun i begrænset omfang. Eks. besøg på plejehjem, bibliotek og havecenter. Det er et fremtidigt fokusområde at få inddraget lokalsamfundet i højere grad samt at få denne inddragelse beskrevet i læreplanen.

5.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30)

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

I BørneOasen arbejder vi med at fremme vores pædagogiske læringsmiljø både i forhold til det fysiske, det psykiske og det æstetiske børnemiljø.

For at fremme et godt læringsmiljø i forhold til både det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø arbejder vi bl.a. med at dele børnene i mindre grupper.

I forhold til det psykiske børnemiljø, deler vi børnene for at kunne tilgodese, at de udvikler læring i forhold til hinandens samspil, deres sprog og kommunikation både med hinanden og de voksne, samt for at mindske risiko for mobning. Generelt baserer vi vores pædagogik på den anerkendende tilgang og af konkrete værktøjer anvender vi bl.a. det vi har lært fra Herning Model dagtilbud og Fri for Mobberi.

I forhold til det fysiske børnemiljø, er opdeling af børnene i mindre grupper væsentligt for at mindske støjniveauet i institutionen. Det kan både være i leg, i hverdagsrutiner og ved planlagte aktiviteter. Derved styrker vi også børnenes mulighed for læring, trivsel, udvikling og dannelse, idet støj kan have en negativ indvirkning derpå. Derudover arbejder vi med det fysiske børnemiljø på den måde, at vi lufter ud hver dag, aktivt benytter vores store legeplads, har faste dage hvor de forskellige grupper kan benytte vores sal, går ture i nærmiljøet m.m.

I forhold til det fysiske børnemiljø, arbejder vi også på, at sanseindtryk i hverdagen mindskes. Dette både i forhold til støj, men også visuelt ved bl.a. at have fokus på hvad og hvor meget der skal hænges på væggene. Sidstnævnte har også en positiv indvirkning på det æstetiske børnemiljø.

I forhold til det æstetiske børnemiljø, indretter vi vores institution, så arbejdet med små grupper bliver muligt. Det betyder, at vi forsøger at lave rum i rummene ved at dele med møbler, skærmvægge, reoler og lignende, og disse rum indrettes under hensyntagen til lysforhold, mulighed for udsmykninger med børnenes produkter (i børnehøjde) o.a. Denne indretning er ligeledes med til at mindske ganglinjer, og dette er igen befordrende for en mindskelse af støjniveauer.

I arbejdet med det æstetiske børnemiljø, bruger vi også vores iagttagelser og refleksioner på en sådan måde, at vi forsøger at indrette miljøet, så det tilgodeser børnenes mulighed for både bevægelse og fordybelse. Særlig i forhold til fordybelse, kan det være en udfordring, når mange børn skal være på lidt plads, og når vi, grundet vores normering og fysiske rammer, ikke kan dele børnene i så små grupper, som vi kunne ønske.

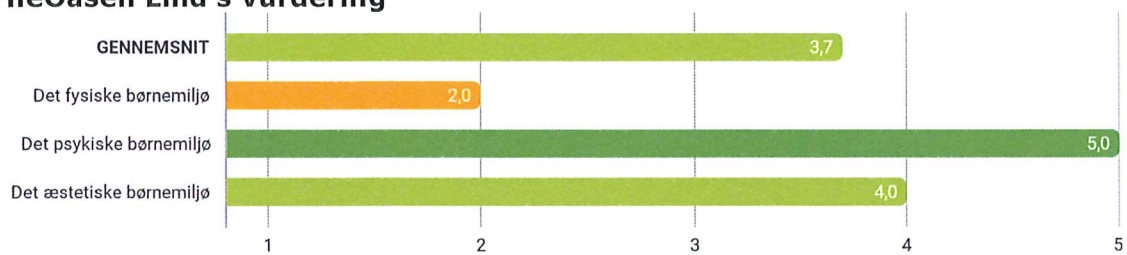
For at vi i tilrettelæggelsen af vores pædagogiske læringsmiljøer, kan inddrage børnenes perspektiver i brugen af de forskellige børnemiljøer, bruger vi vores iagttagelser, vores efterfølgende refleksioner samt børnenes udsagn (i samlings, ved børneinterviews, ved daglig kommunikation osv.). Ligeledes benytter vi data fra Hjernen og Hjertet, som viser os, om børnene lærer, udvikles, trives og dannes i henhold til deres nærmeste udviklingszone.

5.2.1 Vurdering

Nedenstående graf viser BørneOasen Lind's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad lykkedes det os at skabe et sundt og udviklende børnemiljø indenfor disse tre områder (med inddragelse af børneperspektivet)?

5.2.1.1 BørneOasen Lind's vurdering

6 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32).

De seks læreplanstemaer, som omhandler børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring er:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

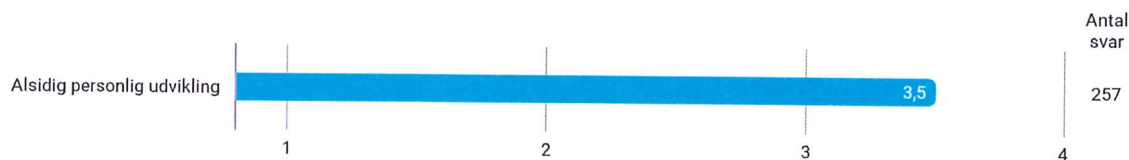
6.1 Alsidig personlig udvikling

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egen potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes alsidige personlige udvikling hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I BørneOasen arbejder vi, med udgangspunkt i ovenstående pædagogiske læringsmål, fokuseret med børnenes alsidige personlig udvikling.

Generelt gøres dette arbejde via struktureret planlægning, gennemførelse og evaluering i udarbejdelse af vores udvidede SMTTE-modeller. I dette arbejde indtænkes bl.a.:

- vores pædagogiske grundsyn.
- data fra Hjernen og Hjertet.
- børnenes perspektiver.
- børnenes nærmeste udviklingszone.
- redskaber og pædagogiske tilgange fra Herning Model dagtilbud samt fra Fri for Mobberi, hvor der bl.a. er fokus på ros, anerkendelse og opmuntring.
- børn i udsatte positioner.
- forældreinddragelse.

I hverdagen kan dette arbejde helt konkret ses ved, at vi:

- tilstræber at tage afsæt i det enkelte barns udviklingsniveau, nærmeste udviklingszone samt personlighed og støtter op derfra.
- afholder samlinger.
  - disse planlægges og afholdes med en struktur, således, at samlingerne giver mulighed for at børnene både samlet og enkeltvis får mulighed for eks. at indgå i et meningsfuldt fællesskab, at lære at mestre og regulere egen krop, at turde udtrykke følelser, at lære at vente på tur, at turde være i centrum, at tie og lytte mens andre taler, at lære noget nyt og ukendt og derved opnår tillid til egne potentialer.
- deler børnene i mindre grupper - både i leg og aktiviteter.
  - den mindre gruppestørrelse giver de enkelte børn større mulighed for at kunne udfolde sig, at kunne udforske og drage nye erfaringer, indgå i et meningsfuldt fællesskab og derved at få etableret et godt samspil med både børn og voksne.
- dagligt giver plads og tid til børns selvstændige leg, idet børnene herigennem får mulighed for at udvikle sig personligt.
  - de voksne iagttager legen og understøtter den ved enten at "gå foran", "ved siden af" eller "bagved".
  - de voksne lærer børnene at navigere i legen.
- har fællessamlinger og fælles projekter på tværs af vuggestue og børnehave, bl.a. for at sikre at børnene mødes på tværs af alder, køn og udviklingsniveau.
- tilrettelægger lege og aktiviteter, der tager højde for, at børn i udsatte positioner også får mulighed for at deltage, at udfolde sig, samt at lære nyt. Ved behov inddrages vores akt-vejledere samt andre tværfaglige samarbejdspartnere.
- samarbejder og taler med forældrene om deres børns alsidige personlige udvikling bl.a. vis daglig kommunikation, "almindelige" og/eller "behovs-samtaler".

6.2 Social udvikling

Det pædagogiske læringsmål

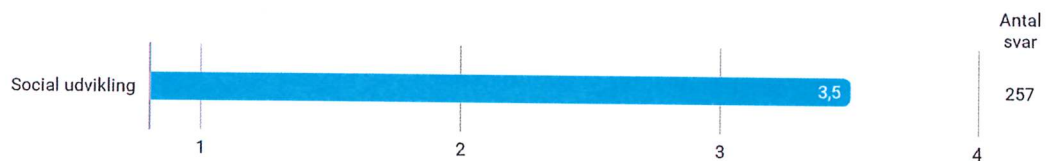
Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes sociale udvikling hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I BørneOasen arbejder vi, med udgangspunkt i ovenstående pædagogiske læringsmål, fokuseret med børnenes alsidige personlige udvikling.

Generelt gøres dette arbejde via struktureret planlægning, gennemførelse og evaluering i udarbejdelse af vores udvidede SMTTE-modeller. I dette arbejde indtænkes bl.a.:

- vores pædagogiske grundsyn.
- data fra Hjernen og Hjertet.
- børnenes perspektiver.
- børnenes nærmeste udviklingszone.
- redskaber og pædagogiske tilgange fra Herning Model dagtilbud samt fra Fri for Mobberi, hvor der bl.a. er fokus på ros, anerkendelse og opmuntring.
- børn i udsatte positioner.
- forældreinddragelse.

I hverdagen kan dette arbejde helt konkret ses ved, at vi:

- er opmærksomme på, at gode relationer til det enkelte barn, børnene imellem, og til hele børnegruppen, er essentiel. Et vigtigt "redskab" hertil er dialogen med det enkelte barn eller med børn i små grupper, hvor relationerne kan styrkes. Dette bl.a. ved planlagte aktiviteter, måltider, i garderoben i skifte/puslesituationer m.v.
- vægter børnenes tryghed, som forudsætning for at børnene formår at indgå i sociale relationer. Dette har særlig stor fokus i forbindelse med opstart og overgange i institutionen.
- afholder samlinger:
  - disse afholdes af de pædagogisk ansatte således, at samlingerne giver mulighed for at børnene både samlet og enkeltvis får mulighed for eks. at turde udtrykke følelser, at lære at vente på tur, at turde være i centrum, at tie mens andre taler, at lære noget nyt og ukendt og derved skabe gensidige relationer og forståelse for både ligheder og forskelligheder.
- dagligt giver plads til leg, idet børnene herigennem får mulighed for at udvikle sociale kompetencer:

- de voksne sætter rammer for legen. Eks. hjælper børnene med at finde ud af, hvor og med hvem de kan lege.
- de voksne iagttager legen og understøtter den ved enten at "gå foran", "gå ved siden af" eller "gå bagved".
- dagligt sørger for, at der er mulighed for deltagelse i varierede aktiviteter og/eller dagligdagsrutiner, hvor det pædagogiske personale, for at understøtte den sociale udvikling, enten "går foran", "går ved siden af" eller "går bagved".
- planlægger forskellige aktiviteter hen over året, hvor børnene oplever at være en del af forskellige fællesskaber. Eks. fællesskabet i en lille gruppe, på stuen, i afdelingen, i årgangen eller i hele huset og/eller på tværs af vores to huse.
- hjælper, guider og støtter børn til samarbejde i legen, i konfliktsituationer m.m. Hertil bruger vi bl.a. redskaber fra Herning Model dagtilbud, hvor det er den anerkendende kommunikation, der er omdrejningspunktet, samt materialet "Fri for Mobberi".
- tilrettelægger aktiviteter og læringsstationer, som indbyder til børnenes indbyrdes samarbejde. Eks. små opgaver, regellege, skattejagt m.v.
- kontakter AKT-vejlederne eller Pædagogisk UdviklingsTeam (PUT) fra forvaltningen, når vi har enkelte eller grupper af børn, der har udfordringer i forhold til det sociale samspil.
- samarbejder og taler med forældrene om deres barns sociale udvikling bl.a. via daglig kommunikation, "almindelige" og/eller "behovs-samtaler".

6.3 Kommunikation og sprog

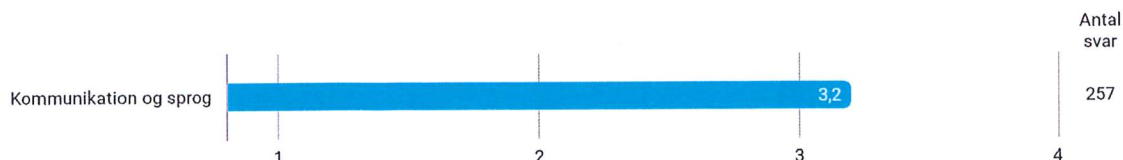
Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes kommunikation og sprog hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I BørneOasen arbejder vi, med udgangspunkt i ovenstående pædagogiske læringsmål, fokuseret med børnenes alsidige personlig udvikling.

Generelt gøres dette arbejde via struktureret planlægning, gennemførelse og evaluering i udarbejdelse af vores udvidede SMTTE-modeller. I dette arbejde indtænkes bl.a.:

- vores pædagogiske grundsyn.
- data fra Hjernen og Hjertet.
- børnenes perspektiver.
- børnenes nærmeste udviklingszone.
- redskaber og pædagogiske tilgange fra Herning Model dagtilbud samt fra Fri for Møbber, hvor der bl.a. er fokus på ros, anerkendelse og opmuntring.
- børn i udsatte positioner.
- forældreinddragelse.

I hverdagen kan dette arbejde helt konkret ses ved, at vi:

- i rutinesituationer er bevidste om at sætte ord på ting og begreber, på egne og børns handlinger, samt benytter "turtagning" i samspillet med børnene. F.eks. ved måltider, i garderoben, på puslebordet, på gåtur og i leg med børn. Derudover har vi stor fokus på at udvide børnenes sprog og gøre dem bevidste om sprogets mange nuancer.
- afholder samling:
  - børnene styrkes i deres lydlige opmærksomhed ved at være med i aktiviteter som sange, sanglege, rim og remser og højtlesning. Samlingen kan også bruges til, at børnene kan øve sig i at udtrykke sig omkring følelser, tanker, behov og idéer over for kammeraterne. Samtidig øver den øvrige børnegruppe sig i at lytte og udvise opmærksomhed.
- deler børnene i mindre grupper:
  - dette for at tilgodese, at flere børn får mulighed for at komme til orde og dermed give bedre betingelser for, at børnenes sproglige udvikling understøttes og udvikles. Bl.a. via samtale, hvor vi har stor fokus på "turtagning", sang, fortælling, rim og remser, dialogisk læsning m.m.
- har fokus på at skabe gode rammer for børns leg, hvor de selv har mulighed for at udvikle og eksperimentere med deres sproglige kompetencer.
- har fokus på at gøre skriftsproget synligt for børnene bl.a. ved at alfabetet hænger flere steder i institutionen, der er bøger tilgængelige for børnene, der er skrift koblet sammen med billeder som hænges op, barnet kan se sit navn på f.eks. deres plads, kopper m.m.
- er positive rollemodeller, og kommunikerer altid med en anerkendende tilgang med børnene og med afsæt i Herning Model dagtilbud. Vi forsøger i dagligdagen at have fokus på, at komme omkring alle sproglige områder i barnets udvikling.
- bruger materialet "Fri for Møbber".
- samarbejder og henter sparring hos den tale-høre-konsulent, der er tilknyttet vores område.
- samarbejder med forældrene om deres børns sproglige udvikling bl.a. via daglig kommunikation, "almindelige" og/eller "behovs-samtaler".

6.4 Krop, sanser og bevægelse

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes krop, sanser og bevægelse hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I BørneOasen arbejder vi, med udgangspunkt i ovenstående pædagogiske læringsmål, fokuseret med børnenes alsidige personlige udvikling.

Generelt gøres dette arbejde via struktureret planlægning, gennemførelse og evaluering i udarbejdelse af vores udvidede SMTTE-modeller. I dette arbejde indtænkes bl.a.:

- vores pædagogiske grundsyn.
- data fra Hjernen og Hjertet.
- børnenes perspektiver.
- børnenes nærmeste udviklingszone.
- redskaber og pædagogiske tilgange fra Herning Model dagtilbud samt fra Fri for Mobberi, hvor der bl.a. er fokus på ros, anerkendelse og opmuntring.
- børn i udsatte positioner.
- forældreinddragelse.

I hverdagen kan dette arbejde helt konkret ses ved, at vi:

- har gode udendørs arealer, som i begge afdelinger bruges dagligt:
  - her arbejdes med både krop, bevægelse, sanser, gynger, rutsjebane, terræn, forskelligt underlag m.v.
- går ture, hvor børnenes motorik styrkes.
- synger sange med fagter, der styrker børnenes motorik.

- har sal/rum til bevægelse, som i begge afdelinger bruges dagligt af grupper af børn til aktiviteter, hvor der er fokus på bevægelse.
- bruger musik som pædagogisk redskab. F.eks. stille musik, motivation til bevægelse, morgengymnastik, "Just dance" m.m.
- afholder "Pindsvineløb" eller anden form for motorisk aktivitet i forbindelse med skolernes motionsdag.
- benytter Herning kommunes udarbejdede "motoriske milepæle", som et pædagogisk hjælperedskab til vurdering af børnenes motoriske udviklingsniveau.
- i børnehaven arbejder med ro og tale. Bl.a. i forbindelse med måltiderne.
- har fokus på, at børnene er aktive i hverdagens gøremål - påklædning, borddækning, sætte sig op på stolen, kravle op i barnevogn og på puslebord osv.
- arbejder i temaer med kroppen og dens funktioner. F.eks. tegnes der "fulde krops-tegninger", måles højde, læses i fagbøger og/eller på iPad m.v.
- giver børnene mulighed for sanseoplevelser. F.eks. vinden i håret, smage på forskellige fødevarer, gå i sand med bare fødder osv.
- arbejder med massage og berøring, bl.a. med materiale fra "Fri for Mobberi".
- samarbejder og taler med forældrene om deres børns motoriske udvikling, bl.a. via billeder/dagbog, daglig kommunikation, "almindelige" og /eller "behovs-samtaler".

6.5 Natur, udeliv og science

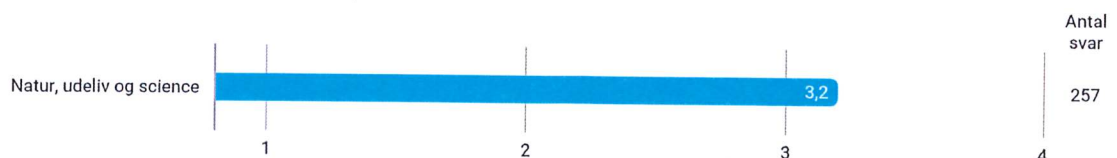
Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhæng, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes natur, udeliv og science hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes natur, udeliv og science? Herunder,

---

hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science.
  - Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
  - Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.
-

I BørneOasen arbejder vi, med udgangspunkt i ovenstående pædagogiske læringsmål, fokuseret med børnenes alsidige personlige udvikling.

Generelt gøres dette arbejde via struktureret planlægning, gennemførelse og evaluering i udarbejdelse af vores udvidede SMTTE-modeller. I dette arbejde indtænkes bl.a.:

- vores pædagogiske grundsyn.
- data fra Hjernen og Hjertet.
- børnenes perspektiver.
- børnenes nærmeste udviklingszone.
- redskaber og pædagogiske tilgange fra Herning Model dagtilbud samt fra Fri for Mobberi, hvor der bl.a. er fokus på ros, anerkendelse og opmuntring.
- børn i udsatte positioner.
- forældreinddragelse.

I hverdagen kan dette arbejde helt konkret ses ved, at vi:

- indtænker de fire årstider og naturens fire elementer - jord, luft, ild og vand, i vores pædagogiske planlægning.
- udarbejder projekter (hvor børnene aktivt involveres i både planlægning og udarbejdelse), der berettiger til modtagelse af det Grønne flag.
- har spire- og/eller krible-krable-projekter samt insekthoteller.
- hvert forår deltager i Danmarks Naturfredningsforenings projekt omkring affaldsindsamling, "Naturens uge" og taler med børnene om det til samling m.v.
- deltager (alt efter aldersgruppe) i Hønse- og fjerkræsudstilling, Landsskue m.m.
- har fokus på naturen som spisekammer, økologi og bæredygtighed, og inddrager børnene i snakke om dette. F.eks. ved at høste frugt og grønt og tilberede og spise det, afholde maddage, lave bålmad, afholde øko-uge og deltage i skraldeindsamling.
- sikrer, at børnene i vores udegrupper, samt de ældste af børnene deltager i "Grøn inspirationsdag".
- holder høns og fisk forskellige steder i institutionen, og inddrager børnene i pasningen heraf samt afholder have-/hønse-uge i vuggestuen.
- er ude hver dag, uanset vejret.
- har små projekter i hverdagen, hvor der er fokus på de før-matematiske begreber. Bl.a. aktiviteter omhandlende former, farver, tal, forholdsord o.a. Ligeledes er det pædagogiske personale opmærksomme på at brug før-matematiske begreber i hverdagen.
- benytter naturen i lokalområdet samt området ved Løvbakkerne.
- bruger naturen aktivt. F.eks. ved at have biotop på legepladsen, regnvandstønder, bygge huler, finde pinde, grave huller, indsamle naturens materialer til kreative projekter m.m.
- besøger Haveoasen og ser på fisk samt snakker om dyr og planter.
- kombinerer natur og IT for at udvide børnenes viden om naturen og dens fænomener.
- har to af vores naturpædagoger med i et projekt om natur, udeliv og science. Dette for at kunne kvalificere vores arbejde yderligere.
- benytter eksterne samarbejdspartnere. F.eks. naturvejledere, jægere m.m.
- samarbejder og taler med forældrene om deres børns viden og engagement omkring natur og miljø bl.a. vis daglig kommunikation og alment forældresamarbejde.

6.6 Kultur, æstetik og fællesskab

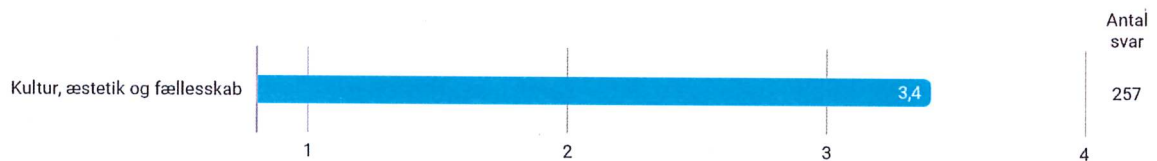
Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andre kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Resultat fra dagtilbuddets Dialogvurderinger

Nedenfor vises gennemsnitsscoren for fagpersonalets vurderinger af børnenes kultur, æstetik og fællesskab hentet fra børnenes seneste Dialogvurderinger.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

I BørneOasen arbejder vi, med udgangspunkt i ovenstående pædagogiske læringsmål, fokuseret med børnenes alsidige personlige udvikling.

Generelt gøres dette arbejde via struktureret planlægning, gennemførelse og evaluering i udarbejdelse af vores udvidede SMTTE-modeller. I dette arbejde indtænkes bl.a.:

- vores pædagogiske grundsyn.
- data fra Hjernen og Hjertet.
- børnenes perspektiver.
- børnenes nærmeste udviklingszone.
- redskaber og pædagogiske tilgange fra Herning Model dagtilbud samt fra Fri for Mobberi, hvor der bl.a. er fokus på ros, anerkendelse og opmuntring.
- børn i udsatte positioner.
- forældreinddragelse.

I hverdagen kan dette arbejde helt konkret ses ved, at vi:

- har tradition for at fejre børnenes fødselsdage:
  - i vuggestuen som regel på stuen.
  - i børnehaven enten på stuen eller hjemme hos barnet.
- har flere forældrearrangementer i løbet af året. F.eks. forældre Kaffe, arbejdsdage, livretterfest, sommerfest m.m.
- lader børnene stifte bekendtskab med og lære om årets højtider, bl.a. jul, fastelavn, Sct. Hans o.a.
- lader børnene afprøve forskellige kulturelle udtryksmåder, herunder sang, musik, maling, modellering, klippe og klistre, skuespil og/eller teater.
- arbejder med "måltids-kultur". Dette forstået som, at børnene hjælper med at dække bord, siger "værs'go" inden vi begynder at spise, i fællesskab åbner madpakker, når alle er klar, venter på hinanden, smager på maden (både i vuggestuen og til børnehavens maddage).
- tilrettelægger tid og plads til rollelege, f.eks. "far, mor og børn", restaurantbesøg m.v.
  - disse lege tilgodeser bl.a. at børnene kan være en del af et demokratisk fællesskab, der sikrer deltagelsesmuligheder for alle børn, og hvor de kan opleve sig selv som en aktiv del af en beslutningsproces. Dette naturligvis ud fra deres erfarings- og udviklingsniveau.
- har billeder af børnene og/eller deres familier hængende på vægge, døre m.m.
- har fællessamlinger på tværs af vuggestue og børnehave, hvor vi bl.a. synger, leger sanglege og hvor de voksne dramatiserer eventyr for børnene.
- har samlinger på stuen, hvor vi bl.a. taler om fællesskaber. F.eks. hvem der er til stede, hvem der har fri, emner der arbejdes med, aktuelle udfordringer i grupper osv.
- har en årlig sommerfest for børn, forældre og personale.
- deltager i og planlægger forskellige kulturelle arrangementer, hvor børnene alt efter alder deltager. F.eks. middagssøvnkoloni, fjerkræstudstilling, landsskue, forårskoncert, Grønne Spirer, teater o. lign.
- arbejder med fremmede kulturer, når det falder naturligt. F.eks. hvis vi har børn eller voksne med anden nationalitet end dansk.
- samarbejder og taler med forældrene om deres børns viden og engagement omkring kultur og æstetisk, bl.a. via daglig kommunikation og alment forældresamarbejde.

7 UDVIDET SMTTE-MODEL

Temaet:
Perioden:
<p>Sammenhæng: (Why?) <i>Hvad er det stuens børn har brug for at lære? Husk altid: Børn i udsatte positioner, deres læring, og børneperspektivet.</i> <i>Husk: Evaluering/erfaringer fra sidste periode</i></p> <p><i>Brug data, som underbygger, hvad børnegruppen skal lære og data forstås i bred forstand: Sprogvurderinger, dialogprofiler, iagttagelser, børns udsagn, produkter mv.</i></p>
Læringsmål:
<p>Beskriv 2 læreplanstemaer der er særlig fokus på. <i>(F.eks. alsidig personlig udvikling og sprog/kommunikation)</i> <i>Indtænk de 2 pædagogiske mål, for hver af de to læreplanstemaer</i></p>
<p>Pædagogiske grundlag: <i>Blomsten – hvilke "blå blade" er indtænkt, hvorfor og hvordan kan det ses i praksis?</i></p>
<p>Læringsmiljøer: <i>Hvilke læringsmiljøer understøtter læring og leg over hele dagen?</i></p>
<p>Sprogområder, der skal styrkes: <i>(ordforråd, abstrakt ordforråd, opmærksomhed på lyd og/eller opmærksomhed på skrift)</i></p>
<p>Tiltag: <i>Hvad gør vi på hvilke dage og hvem står for aktiviteten? Husk mindre grupper og det store fællesskab. Husk at indtænke voksen planlagte aktiviteter, daglige aktiviteter, daglige rutiner og leg. Husk at overveje, om det er relevant at indtænke alle læreplanstemaer.</i></p>
<p>Forældreinddragelse: <i>Inddrag forældrene (i forhold til læringsmål) og del ud af jeres viden, vær ikke nærig med den ☺ Fortæl, hvad børnene øver sig på, og hvad kan forældrene gøre derhjemme for at bakke op herom</i></p>
<p>Tegn: <i>Hvilke tegn ønsker vi at se, som dokumentation for at læringsmålene er opfyldte?</i></p>
<p>Dokumentation: <i>(hvordan vil vi dokumentere tegnene?)</i> <i>Børneinterview, iagttagelser af leg eller børns udsagn, produkter, tegn på deres læring</i></p>
<p>Fremadrettet evaluering: <i>Har børnene lært det vi ønskede under punktet "sammenhæng"? Hvorfor/hvorfor ikke?</i></p> <p><i>Har vi opnået vores læringsmål? Hvorfor/hvorfor ikke?</i></p> <p><i>Har vores pædagogiske læringsmiljø understøttet børnenes trivsel og læring hele dagen? Hvorfor/hvorfor ikke?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Husk at indtænke det fysiske læringsmiljø

- *Husk at indtænke egen rolle*

Hvilke erfaringer fra denne proces inddrager vi fremadrettet, og hvad skal vi have fokus på for at kunne understøtte børnenes trivsel og læring endnu bedre?

Har vi sikret deltagelse for alle børn? Hvorfor/hvorfor ikke?

SMTTE-modellen udarbejdes 3 gange årligt for perioderne:

- Januar, februar og marts.
- April, maj og juni.
- September, oktober og november.

Opmærksomhedspunkt: Husk at have den pædagogiske læreplan fremme, når SMTTE-modeller udarbejdes, således vi sikrer, at det er med udgangspunkt i det, vi har skrevet i planen, at vi tilrettelægger og evaluerer vores pædagogiske praksis.

